

**Delegationen för arbetsplatslärande vid
yrkesintroduktionsanställningar (YA)**

U 2014:07

**Årlig arbetsredogörelse för Nationell delegation för lärande på
arbetsplatserna inom ramen för yrkesintroduktionsanställningar
(U2014:07)**

Härmed redovisas hur arbetet i Nationell delegation för lärande på arbetsplatserna inom ramen för yrkesintroduktionsanställningar fortskrider. Kommittédirektivet U2014:51 beslutades vid regeringssammanträdet den 3 april 2014. Delegationen har antagit namnet Delegationen för arbetsplatslärande vid yrkesintroduktionsanställningar (YA). Arbetet i Delegationen för arbetsplatslärande vid yrkesintroduktionsanställningar (hädanefter omnämnd YA-delegationen) fortsätter enligt arbetsplanen, om än med några mindre justeringar.

Utbildningsdepartementet har budgeterat 4 miljoner för Delegationen under 2014. Eftersom Delegationen och sekretariatet utsågs senare än planerat, kommer utfallet bli lägre än budget. Delegationen ser gärna att ej förbrukat belopp får överföras till 2015, då vissa uppstartskostnader kommer att falla över på nästa år.

Bakgrund

Stödet för yrkesintroduktionsanställningar är ett konkret resultat av regeringens trepartssamtal med arbetsmarknadens parter. Inom flera avtalsområden på arbetsmarknaden har parterna tecknat yrkesintroduktionsavtal i syfte att underlätta ungas övergång från skola till arbetsliv och säkra arbetsgivarnas långsiktiga kompetensförsörjning. Avtalen bygger på principen att personer som saknar relevant erfarenhet i yrket får handledning och utbildning under en del av arbetstiden.

I februari 2013 fick departementsrådet Elin Landell och professor Jonas Olofsson i uppdrag att lämna förslag till hur de befintliga strukturerna för handledning i lärande på arbetsplatsen kan stärkas. Syftet var att arbetsplatser ska bli bättre rustade för att ta emot och öka antalet per-

soner i lärande på arbetsplatser. Fokus skulle ligga på de som anställs med stöd av ett yrkesintroduktionsavtal eller motsvarande. Utredningen bedömde att det under yrkesintroduktionsanställningarnas uppbyggnadsskede fanns behov av en nationell samordnande funktion för att främja utvecklingen av gemensamma principer för kvalitetssäkring. Vidare att sprida erfarenheter och modeller mellan olika branscher samt att vid behov kunna ge operativt stöd till vissa branscher. För att göra detta föreslogs att en delegation med representanter från arbetsmarknadens parter skulle inrättas.

Den 14 mars 2013 beslutade regeringen att arbetsmarknadsministern får lämna stöd till kollektivavtalslutande parter som önskar genomföra informationsinsatser för att öka kunskapen och användningen av yrkesintroduktionsavtal. Kostnaderna beräknades till 15 miljoner kronor.

Den 27 juni 2013 beslutade regeringen även centrala partsorganisationer får ansöka om informationsstöd för yrkesintroduktionsavtal. Syftet med insatserna är att främja användandet av yrkesintroduktionsavtal och bidra till att fler unga får ett arbete.

Den 19 december 2013 tog regeringen beslut om stöd för yrkesintroduktionsanställningar SFS 2013:1157. Stödet söks hos Arbetsförmedlingen och omfattar lönesubvention och ekonomiskt stöd för handledning. Den som anställs ska vara mellan 15 och 24 år. Anställningen ska omfatta minst 75 procent av heltid under minst sex månader. Utbildning eller handledning ska uppgå till minst 15 procent av arbetstiden och för detta ska det finnas en upprättad utbildningsplan.

Den 3 april 2014 tog regeringen beslut om att inrätta en Nationell delegation för lärande på arbetsplatserna inom ramen för yrkesintroduktionsanställningar Dir. 2014:51.

Den 28 maj 2014 utfärdade regeringen Förordning om statsbidrag för utveckling av lärande på arbetsplatser SFS 2014:375. Statsbidraget ger arbetsmarknadens parter möjlighet att gemensamt söka medel för insatser som syftar till att stödja uppbyggnaden av stödstrukturer för lärande inom ramen för yrkesintroduktionsavtal. Statsbidraget för 2014 uppgår till 20 miljoner kronor och går att söka från Skolverket under oktober månad 2014.

Uppdraget

YA-delegationen påbörjade sitt arbete i april 2014 då ordförande Helén Ängmo och huvudsekreterare Marianne Feldt utsågs. Uppdraget ska slutredovisas 1 november 2018. I juni 2014 utsågs tio representanter från arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer till ledamöter i YA-delegationen.

Det operativa arbetet utförs av YA-delegationens sekretariat, som består av Marianne Feldt, Hans-Eric Wikström och Amanda Lindqvist.

Dispositionen i redogörelsen utgår från YA-delegationens direktiv. Varje punkt i direktivet redovisas under en egen rubrik. Redogörelsen sammanfattar YA-delegationens arbete fram till och med den 31 september 2014. För information om kommande händelser under året hänvisas till YA-delegationens arbetsplan och tidsplan.

Samla och sprida information

Besöka partsorganisationer och yrkesnämnder

Sedan arbetet inleddes i april 2014 har sekretariatet genomfört enskilda möten med partsorganisationer och yrkesnämnder. Sekretariatet har bland annat träffat representanter för Teknikarbetsgivarna, Almega, Industriarbetsgivarna, KFO, Utbildningsrådet för Hotell och Restauranger, IF Metall och Fastighetsanställdas förbund. Dessa inledande möten har syftat till att kartlägga vilken nytta organisationerna ser med anställningsformen, hur de arbetar med frågorna som relaterar till lärandet på arbetsplatserna vid yrkesintroduktionsanställningar samt innehållet och de specifika villkoren i respektive branschavtal. Vid mötena har sekretariatet presenterat YA-delegationens uppdrag och försökt ta reda på vilket stöd respektive bransch önskar från YA-delegationen i nuläget och framöver.

Studiebesök

YA-delegationen har genomfört ett studiebesök hos Handels Yrkesnämnd och hos SKL rörande Vård- och Omsorgscollege. Hos Handels Yrkesnämnd; HYN fick YA-delegationen information om hur branschens arbete med yrkesintroduktionsanställningar fortskrider. HYN:s webbaserade utbildningspaket för den yrkesintroduktionsanställda och dennes handledare demonstrerades. VO-College berättade om hur de ser på handledarkompetens och handledarutbildning. De delade också med sig av sina erfarenheter och tänk runt yrkesintroduktionsavtalen BUI och BAL.

Konferenser och seminarier

Sekretariatet har påbörjat arbetet med de regionala mötesplatser som planerats in under senhösten 2014. Planen är att arrangera fem mötesplatser i de regioner som har flest yrkesintroduktionsanställda. Tanken med mötesplatserna är att ge handledare och yrkesintroduktionsanställda ett forum för utbyte av erfarenheter och en chans att sprida goda exempel över branschgränserna. Mötesplatserna ger även sekretariatet ännu en möjlighet att få ta del av vilka utmaningar handledare och yrkesintroduktionsanställda står inför och vilket stöd de skulle vilja ha. Sekretariatet planerar även att informera deltagarna om YA-delegationens uppdrag och vilka olika former av stöd som finns. Om intresse finns från regio-

nernas Kompetensplattformar kan mötesplatserna arrangeras tillsammans med dem.

Externt anordnade konferenser och nätverksträffar

Sekretariatet har hittills hunnit delta i Reglabs nätverks Kompetensförsörjningsdagar, Skolverkets årliga konferens för de nationella programråden och en nätverksträff för regionala samordnare av Vård- och omsorgscollege.

Seminarier för branschernas projektledare som främjar YA-jobb

Under 2013 och 2014 har partorganisationerna kunnat söka medel från Arbetsmarknadsdepartementet för att främja yrkesintroduktionsanställningar. För dessa medel har parterna bland annat valt att anställa projektledare. Projektledarna har valt lite olika strategier för att främja anställningsformen. Många har arrangerat informationsseminarier och besökt arbetsgivare. I september bjöd sekretariatet in dessa projektledare till en halvdag på Skolverket. Det primära syftet var att ge möjlighet till kunskapsöverföring mellan branscherna och tillfälle till att knyta kontakter mellan projektledare som arbetar för olika branscher. Ett annat syfte var att sekretariatet skulle få ta del av deras erfarenheter om vilket stöd som arbetsgivarna efterlyser.

Vid mötet medverkade två representanter från Skolverket. Dessa informerade om statsbidraget som är riktat till yrkesintroduktion samt den webbaserade handledarutbildning som Skolverket tagit fram och som också bör vara möjlig att använda för handledare för yrkesintroduktionsanställda. Dessutom deltog två representanter från Arbetsförmedlingen som ansvarar för yrkesintroduktionsanställningar.

Samtliga projektledare deltog och mötet blev mycket uppskattat. Sekretariatet planerar därför att bjuda in till regelbundna möten med dessa projektledare.

Kommunikationsstrategi inklusive webb och annat informationsmaterial

En webbsida med adressen www.sou.gov.se/ya har upprättats genom Statens offentliga utredningar (SOU). Det är en informativ webbsida om yrkesintroduktionsanställningar med länkar till relevant information från myndigheter och branscher. Sekretariatet har fått positiv återkoppling på denna webbsida.

YA-delegationen har därutöver beslutat om att upprätta en extern webbsida där fokus ska ligga på information om arbetsplatslärande. Den externa webbsidan ska innehålla information för de som behöver stöd med arbetsplatslärandet och ska vara enkel och lätt att använda.

YA-delegationen har anlitat Gullers grupp för att få hjälp med att göra en förstudie rörande målgrupper för YA-delegationen och med avstamp i denna skapa en kommunikationsstrategi. Det handlar om vilka arenor

YA-delegationens målgrupp finns på. Utifrån det kan sekretariatet fatta beslut om var, när och hur kommunikation bör ske för att få bäst effekt. Utifrån försstudien kommer Gullers föreslå en kommunikationsstrategi inklusive en grafisk profil och en användarvänlig webbsida som ska vara anpassad till såväl iPhone som iPad. Webbsidan ska, förutom generell information och länkar till olika branscher och relevanta myndigheter, även beskriva hur processen kan se ut när man organiserar arbetsplatslärandet i en yrkesintroduktionsanställning. Viktigt att notera är dock att informationen inte på något sätt ska beröra det arbetsrättsliga som regleras i kollektivavtalen.

Intervjuer i nyhetsbrev och facktidningar

För att sprida information om yrkesintroduktionsanställningar har YA-delegationen kontaktat ett antal branschtidskrifter och utgivare av nyhetsbrev för att fråga om intresse finns för att uppmärksamma YA-delegationens uppdrag.

Omvärldsbevakning

Sekretariatet måste hålla sig uppdaterat om vad som händer inom yrkesutbildningsområdet, arbetsmarknadsområdet och inom branscherna. Omvärldsbevakning är därför en del i arbetet.

Bistå partsorganisationer som önskar stöd

I kommittédirektivet står att:

YA-delegationen ska bistå partsorganisationer som önskar stöd i sitt arbete med att utveckla stöd för det lärande på arbetsplatser som genomförs inom ramen för yrkesintroduktionsanställningar.

Stöd vid ansökningar

Från och med 1 oktober kan parter gemensamt ansöka om statsbidrag för att bland annat ta fram kompetensprofiler och valideringsmodeller inom aktuell bransch. Sekretariatet har kontaktat parter som har tecknat ett yrkesintroduktionsavtal eller som planerar att göra det, informerat om statsbidraget och erbjudit stöd i ansökningsförfarandet.

Vid projektledarträffen den 11 september och vid YA-delegationens andra sammanträde den 22 september har sekretariatet tagit hjälp av Statsbidragsenheten på Skolverket. De har då lämnat fördjupad information om förfarandet vid ansökandet, bedömningsprocessen och bedömningsgrunderna.

Sekretariatet har tagit kontakt med Arbetsmarknadsdepartementet och ESF-rådet rörande statsbidragsreglerna. Bakgrunden till detta är att formuleringarna i Förordning om statsbidrag för utveckling av lärande på arbetsplatser (förordning 2014:375) är identiska med formuleringarna i det nationella förslaget till den Europeiska Socialfonden för kommande

programperiod. Det är upp till Skolverkets och ESF-rådets jurister att tolka de respektive förordningarna, statsstödsregelverket samt EU-kommissionens beslut.

Stimulera regional samverkan och kunskapsöverföring mellan branscher

I kommittédirektivet står att:

YA-delegationen ska stimulera sådan regional samverkan och kunskapsöverföring mellan branscher som syftar till att utveckla lärandet på arbetsplatser.

Flera av YA-delegationens projekt och arrangemang syftar till att stimulera både regional samverkan och kunskapsöverföring mellan branscher. Studiebesöken som YA-delegationen genomför syftar till att öka kunskapen om branschernas arbete med yrkesintroduktionsanställningar hos både ledamöter och sekretariat. Ökad insyn i olika branschers initiativ rörande yrkesintroduktionsanställningar kommer troligtvis att både underlätta och stimulera regional samverkan. Projektledarna som anställts för främjande av yrkesintroduktionsanställningar arbetar regionöverskridande. De seminarier som YA-delegationen arrangerar för projektledarna väntas därför bidra till både kunskapsöverföring mellan branscherna och bättre förutsättningar för regional samverkan.

YA-utvecklare

Arbetet med YA-utvecklare fortskrider, men kommer att senareläggas. För att få en så hög kvalitet som möjligt på denna försöksverksamhet krävs att arbetsuppgifterna noggrant specificeras för att kontinuerligt kunna utvärderas och byggas vidare på. Intresset för denna försöksverksamhet är mycket stor hos branscherna. Sekretariatet kommer att undersöka möjligheten att genomföra denna försöksverksamhet tillsammans med några av de regionala kompetensplattformarna. YA-delegationen var positiv till att sekretariatet bildar en arbetsgrupp som kan utforma detaljerna i detta pilotprojekt. Förhoppningen är att YA-utvecklarna ska kunna vara kontrakterade och i gång under våren 2015.

Kompetensplattformarna

YA-delegationen har haft ett möte med Tillväxtverket för att undersöka vilken roll kompetensplattformarna skulle kunna ha i det fortsatta arbetet med arbetsplatslärande vid yrkesintroduktionsanställningar. Sekretariatet fick tipset att kontakta Reglabs nätverk kompetensförsörjning.

Reglab är ett forum för lärande om regional utveckling. Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner/län, Vinnova, SKL och Tillväxtverket. Inom Reglab finns ett kompetensnätverk. Nätverket kompetensförsörjning är ett forum för lärande och erfarenhetsutbyte kring kompetensförsörjningsfrågorna. Nätverket vänder sig till dem som ansvarar för det regionala arbetet med kompetensplattformar. Den 3-4 november 2014 arran-

gerar nätverket Kompetensförsörjningsdagarna. Den 4 november är Skolverket värd och YA-delegationen har blivit ombudade att presentera sitt uppdrag och planerade aktiviteter. Sekretariatets förhoppning är att därigenom få några Kompetensplattformar intresserade av ett samarbete med YA-delegationen.

Följa och analysera hur förutsättningarna för lärande utvecklas

I kommittédirektivet står att:

YA-delegationen ska följa och analysera hur förutsättningarna för lärande inom ramen för yrkesintroduktionsanställningarna utvecklas och lämna förslag till regeringen på åtgärder för hur lärandet kan utvecklas.

I Statskontorets uppdrag A2014/558/A står att Statskontoret ska medverka i utvärderingen av stödet för yrkesintroduktionsanställningar. Statskontoret ska utvärdera innehållet och kvaliteten i den utbildning och handledning som arbetsgivare erbjuder inom ramen för yrkesintroduktionsanställningarna. Statskontoret ska i detta sammanhang bedöma om förutsättningarna för lärande på arbetsplatserna har förbättrats.

YA-delegationens uppdrag sammanfaller därför till viss del med Statskontorets utvärderande uppdrag. Skillnaden är att Statskontoret utvärderar genom enkäter och intervjuer. Arbetsförmedlingen ska bistå Statskontoret med underlag för utvärderingen och hjälp med utskick av enkäter. Sekretariatet har fått ta del av frågeställningarna i de enkäter som Statskontoret har skickat ut under hösten med anledning av sitt utvärderande uppdrag. Sekretariatet kommer att ha kontinuerlig kontakt med Statskontoret.

YA-delegationen kommer också följa och analysera hur förutsättningarna för lärande utvecklas genom sin täta kontakt med relevanta aktörer i olika forum. Sekretariatet dokumenterar löpande den information och de förbättringsförslag som framkommer. I ansökan om statsbidrag ska de sökande organisationerna beskriva nuläget. Det blir ytterligare ett sätt på vilket YA-delegationen kommer kunna följa hur förutsättningarna för lärande utvecklas genom åren.

Arbetsformer och redovisning av uppdraget

Samråd enligt direktiv

YA-delegationen ska enligt kommittédirektivet samråda med *Statens skolverk* och *Arbetsförmedlingen*.

Vad gäller samråd med Skolverket har sekretariatet varit i kontakt med personal på Skolverket som arbetar med närliggande frågor, exempelvis Skolverkets handledarutbildning, studie- och yrkesvägledningsfrågor och statsbidragsfrågor. Efter detta har sekretariatet initierat upprättandet av en samrådsgrupp med representanter från gymnasieenheten, vuxen-

utbildningsenheten, kommunikationsenheten, statsbidragsenheten samt från kvalitetsutvecklingsenheten (studie- och yrkesvägledning).

Sekretariatet har träffat representanter från Arbetsförmedlingen vid ett antal tillfällen. Mötena är viktiga för att koordinera det fortsatta arbetet då de respektive uppdragen ligger så pass nära varandra. Sekretariatet har vid dessa möten även fått ta del av statistik rörande yrkesintroduktionsanställningar. I september deltog sekretariatet i Arbetsförmedlingens internutbildning rörande yrkesintroduktionsanställningar. Sekretariatet har nu även beviljats tillgång till Arbetsförmedlingens intranät Vis.

YA-delegationen ska även samråda med *Statskontoret* när det gäller uppföljning och utvärdering av förutsättningarna för lärande inom ramen för yrkesintroduktionsanställningar. Sekretariatet har hittills haft två möten med representanter från Statskontoret.

Reflektioner och mottagna synpunkter rörande yrkesintroduktionsanställningar

Förordningen om stöd för yrkesintroduktionsanställningar öppnar upp för ungdomar mellan 15 och 24 år som saknar relevant yrkeserfarenhet eller är arbetslösa. Branschernas kollektivavtal snävar dock in kriterierna i vissa fall. Till exempel kräver vissa branscher att ungdomarna har gått ett speciellt program på gymnasiet eller inte får vara äldre än 21 år. Det finns en stor bredd i hur branscherna organiserar sina yrkesintroduktionsanställningar. Några branscher har kommit långt med arbetet att utveckla kompetensprofiler och utbildningsplaner medan andra branscher har det mesta av arbetet framför sig.

För tillfället är en promemoria rörande en nationell referensram för kvalifikationer ute på remiss. När den nationella referensramen är beslutad, kommer branschernas kompetensprofiler att behöva uttryckas i resultat av lärande, om ägaren av kvalifikationen vill få den nivåplacerad. Branscherna kan söka statsbidrag för att utveckla kompetensprofiler och valideringsmodeller för anställningsbarhet i branscher och yrken.

I och med att regeringen fattade beslut om ett förtydligande i Förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar fick även arbetsgivare med hängavtal från och med 1 augusti 2014 möjlighet att kunna beviljas stöd till yrkesintroduktionsanställningar. Alla organisationer vill dock inte godkänna hängavtal.

När Skolverket presenterade innehållet i sin kommande webbaserade handledarutbildning för projektledarna som främjar YA-anställningar var dessa mycket positiva. Dock med reservation för att en handledare till en yrkesintroduktionsanställd kan bli konfunderad av att behöva besvara frågor och uppgifter runt skolans styrdokument, värdegrund med mera. Önskemål har framförts om en variant av Skolverkets handledarutbild-

ning, som är anpassad till yrkesintroduktionsanställningar. En annan synpunkt som framkommit är att det ekonomiska stödet på 115 kr per anställd och dag för handledning, upplevs vara för lågt för att täcka kostnaderna för att avsätta tid för handledning i en tjänst.

När sekretariatet träffade Elektriska Installatörsorganisationen (EIO) uttryckte de en önskan om att vara representerade i YA-delegationen. De menade att byggsektorn/elektrikerna borde vara representerade, då de har en lång tradition av lärlingsutbildning och att dessa erfarenheter inte finns i YA-delegationen med dess nuvarande sammansättning. Dessutom finns det ingen bransch som har lika många yrkesintroduktionsanställda som EIO har nu inom Installationsavtalet.

Sammanfattningsvis kan nämnas att branscherna efterfrågar en regional stödstruktur, information om vad handledning innebär, handledarutbildningar samt praktiska verktyg för utbildningsplaner och dylikt. Yrkesintroduktionsanställningar är en helt ny anställningsform som innefattar ett arbetsplatslärande utan stöd i nationella kursplaner eller av utbildade lärare. Det är viktigt att samtliga inblandade känner att lärandet på arbetsplatserna håller en hög kvalitet. Att bygga upp en bra verksamhet med kvalitetssäkrat lärande på arbetsplatserna tar tid och måste få ta tid.

Förslag på åtgärder på hur arbetsplatslärandet kan utvecklas

Arbetsgivare tycker att det är svårt att särskilja de olika typerna av lärande på arbetsplatserna som förkommer. En enkel matris som översiktligt förklarar de största skillnaderna mellan till exempel apl, lia, olika typer av lärlingar (gymnasielärlingar, vuxlärlingar, branschlärlingar och traditionella lärlingar) och yrkesintroduktionsanställda skulle underlätta för arbetsgivarna. Denna matris skulle kunna publiceras på en myndighets webbplats. Det bör då vara en myndighets webbplats som arbetsgivarna har förtroende för och ofta besöker.

Det finns en stor variation i terminologi rörande yrkesintroduktionsanställningar. De flesta förkortar nu yrkesintroduktionsavtal med YA. I vissa fall förekommer förkortningen YI. Det blandas då lätt samman med yrkesintroduktionsprogrammet. Även när namnen skrivs ut, blir det ibland missförstånd. Dessutom skapar branscherna egna uttryck för yrkesintroduktionsanställningar såsom EGF, yrkespraktik, industrins yrkesår etc. En enhetlig terminologi skulle förenkla förståelsen.

För att kunna besöka arbetsplatser som har anställt ungdomar på yrkesintroduktionsavtal och kunna bjuda in till olika typer av sammankomster behöver sekretariatet arbetsgivarnas kontaktuppgifter. Sekretessreglerna hos Arbetsförmedlingen gör att sekretariatet inte får tillgång till dessa uppgifter, vilket försvårar arbetet.